

V O O R W O O R D

Met dit boek vieren we het **25-jarig** bestaan van Volkskrant Magazine, het blad dat sinds 4 september 1999 bij de zaterdagse Volkskrant zit. In dit boek: 1214 covers, 35 grote interviews en 10 columns van onze interviewers.

Dat is 25 jaar bevlogen journalistiek, gevangen in tekst en beeld. En wie 25 jaar weekbladen maken bundelt, schetst en passant een tijdsbeeld van de afgelopen kwarteeuw. We danken iedereen die hier op welke manier dan ook onderdeel van is geweest of aan heeft bijgedragen. Vooral ook u, de lezer.

Wij zijn trots. Leve Volkskrant Magazine.

VOORWOORD

per jaargang bij elkaar gezet en de beste nog eens uitvergroot. Al bladerend stap je in een tijdmachine, mijmerend: ach, dié stond op de cover, o ja, dát onderwerp was toen belangrijk.

De covers geven een tijdsbeeld – en moeten in sommige gevallen daarom ook in hun tijd bekeken worden. De allereerste cover is daar een duidelijk voorbeeld van. Bloot staat bijna altijd garant voor controverse. En wat ooit als sexy of schurend werd ervaren, vinden we inmiddels misschien plat of seksistisch. Voor wat extra context vroegen we een aantal fotografen en gefotografeerden naar hun herinneringen aan de cover of de shoot; dat levert interessante inkijkjes op in de totstandkoming van het beeld.

De selectie van 35 interviews is natuurlijk niet volledig. Maar we moésten kiezen, uit de honderden lange, persoonlijke interviews die in het magazine hebben gestaan, met de meest uiteenlopende figuren, gemaakt door talentvolle interviewers. En met 4 politici, 3 schrijvers, 1 kok, 1 cabaretier, 1 topmodel, 1 schilder, 3 fotografen, 2 journalisten, 5 presentatoren, 1 medium, 1 voetbalcoach, 4 ondernemers, 1 columnist, 1 advocaat, 1 verloskundige, 2 ontwerpers, 1 trendvoorspeller, 2 acteurs, 1 meidengroep, 1 rapper en 1 oud-museumdirecteur bevat

dit boek een gevarieerde doorsnede van het culturele landschap.

Ook hier is het belangrijk om te benadrukken dat de interviews als een product van hun tijd moeten worden gelezen. We hebben besloten zo min mogelijk aan te passen in de tekst, maar hebben een uitzondering gemaakt voor één woord dat we nu nooit meer zouden afdrukken. Op drie plekken is daar n**** van gemaakt. Wat ik merkte bij het lezen van alle interviews is hoe we in die stukken al 25 jaar proberen te doen wat het *Volkscrant Magazine* vanaf het prille begin al als zijn taak zag: een signalement geven van hoe het leven ervoor staat. Dat is wanneer het Magazine op zijn best is: als het echte leven, het menselijke dagelijkse geworstel, door de pagina's van het blad sijpelt. De bekendere Nederlanders doen precies dat in de gesprekken met onze interviewers. Ze laten zien hoe hun dagelijks leven eruitziet, hoe ze omgaan met de dingen waarmee wij allemaal elke dag worstelen: liefde, werk, rouw, tegenvallers, ruzie, ziekte, opvoeding, seks. Als lezer kun je er iets van opsteken, in positieve en in negatieve zin.

Dat is dit boek vooral: een monument voor het vastgelegde alledaagse, in *Volkscrant Magazine* elke week weer door onalledaagse personen en onalledaags beeld verteld. En dat blijven we hier natuurlijk minimaal nóg 25 jaar doen. Eens even kijken wie we nu weer nodig moeten strikken voor het grote interview. Het begint immers altijd met een idee. <

Aimée Kiene

Wat ooit als sexy of schurend werd ervaren, vinden we inmiddels misschien plat of seksistisch

1999

COVERS

tekst
Gaspar Janssen

'IK DOE DIT NIET VOOR DE KIJKCIJFERS'

Toen hij begon in de misdaadverslaggeverij, stond die ongeveer gelijk aan roddeljournalistiek. Nu geeft hij lezingen aan de universiteit. Ik denk dat er in Nederland geen vijf mensen zijn die zoveel van de misdaadpraktijk weten als ik.

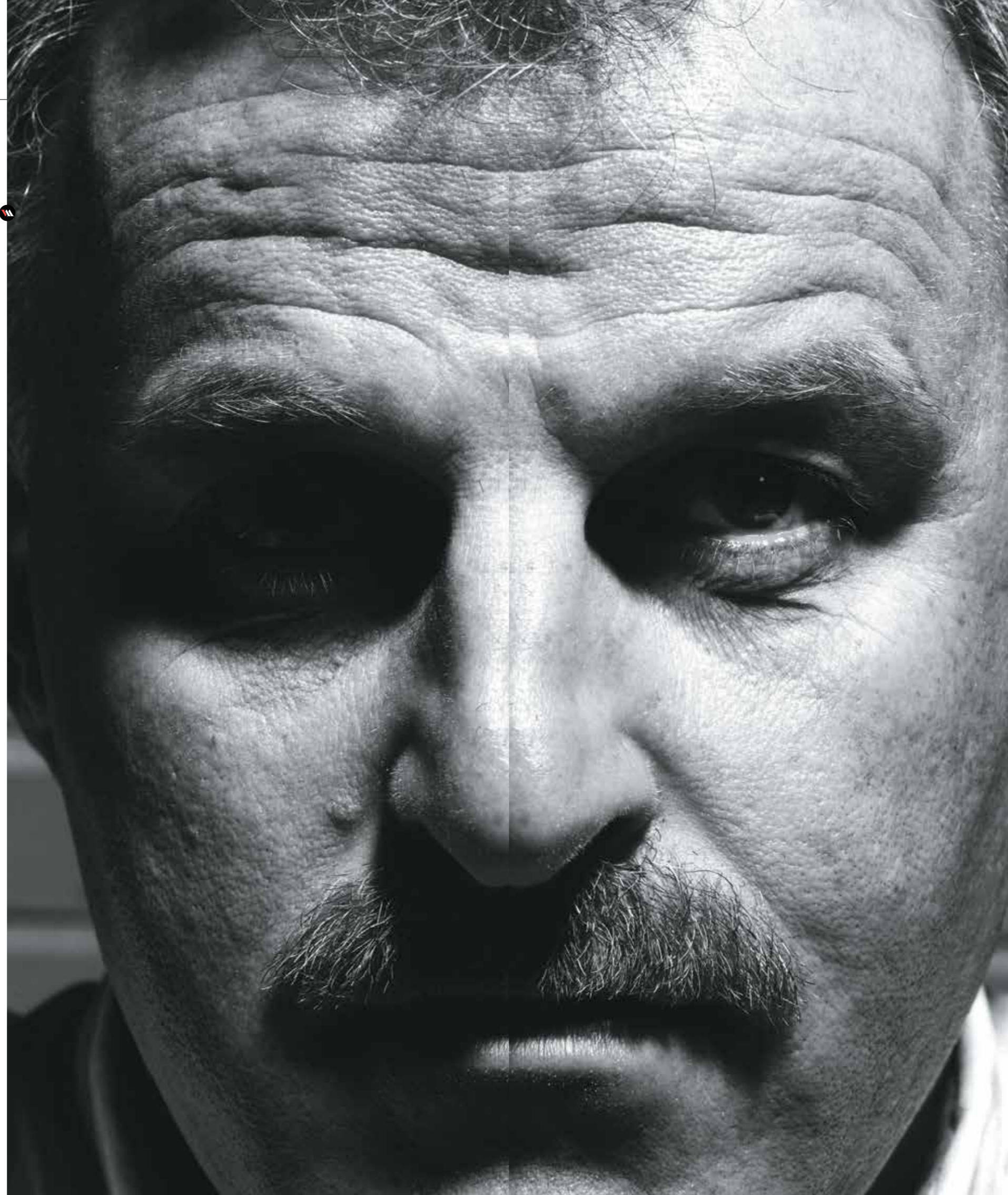

foto
Cornelie Tollens

PETER R. DE VRIES

In de schminkruimte bij een van de John de Mol-studio's in Hilversum hangt bijna een familiesfeer. Terwijl Peter R. de Vries onder handen wordt genomen door de visagiste, komen zijn vrouw Jacqueline en zijn zoon Royce gezellig even kijken – Jacqueline komt altijd, ze doet ook de kledingadviezen voor haar man – en vertelt de Rotterdamse oud-hoofdcommissaris Jan Blaauw, geregeld gast in het programma, honderduit over het boek over de Amerikaanse seriemoordenaar Henry Lee Lucas dat hij vandaag komt presenteren. Hij deelt alvast enkele gesignde exemplaren uit aan familie De Vries en een aantal redactieleiden.

Ook de onlangs opgeloste moord op Sybne Jansons komt ter sprake. Die zaak raakt aan het thema waarop de oud-hoofdcommissaris, die voor de gelegenheid een speldje in de vorm van handboeien op zijn stropdas heeft geprikt, en Peter R. de Vries elkaar gevonden hebben: het gebruik van DNA-materiaal bij het oplossen van misdrijven. De zaak Sybne Jansons illustreert nog eens hun gelijk, vinden ze. Hoeveel miljoenen gulden, hoeveel tijd en frustraties hadden bespaard kunnen worden als het DNA-profiel van de dader geregistreerd zou zijn geweest bij een DNA-databank?

Blaauw en De Vries trekken ook al jaren samen op in de 'Puttense moordzaak', waarbij ze, tot ergernis van de politie, blijven ageren tegen de ongerijmdheid dat twee veroordeelden al vijf jaar vastzitten, terwijl de spermavlek die op het slachtoffer is gevonden niet van hen afkomstig is. Dat wees DNA-onderzoek uit, maar dat onderzoek is in deze zaak vreemd genoeg terzijde gelegd. Over dit soort zaken windt Peter R. de Vries zich op. Dus als er ook maar even een nieuw feitje te melden valt, besteedt hij er ruimschoots aandacht

aan in zijn programma. 'En hoe meer weerstand ik dan krijg,' legt hij na de uitzending uit, 'hoe fanatieker ik word. Hier op de vloer zeggen ze tegenwoordig al: "Oh nee hè, niet weer." Of: "Ja maar de kijker wordt er moe van." Dan zeg ik: "Dat kan me niet schelen. Al valt de helft weg, dan nog blijf ik het doen." Want ik doe dat niet voor de kijkcijfers, ik doe het uit overtuiging.' Die vasthoudendheid lijkt nu overigens te lonen. D66-Kamerlid Boris Dittrich stelde twee weken geleden Kamervragen aan de minister, nadat hij toegestuurde banden van het programma had gezien – zelf keek hij niet altijd, meldde hij verontschuldigend – en de minister liet daarop voor het eerst de mogelijkheid open voor aanvullend DNA-onderzoek, 'gezien de bijzondere omstandigheden van het geval'. Peter R. de Vries, in zijn programma: 'De deur staat op een kier'. En: 'Schrijf het op je buik, knoop het in je oren: wij blijven hier op terugkomen. Als het moet nog tachtig keer.'

Observeer Peter R. de Vries een dag en je komt tot dezelfde conclusie als die van mensen die al langer beroepsmatig met hem te maken hebben: what you see is what you get. Tussen de Peter R. de Vries in de kantine, Peter R. de Vries in zijn werkkamer, De Vries bij de grimeur, of De Vries in de studio zit hoegenaamd geen verschil. Hoogstens kijkt hij met de camera op zich gericht wat ongemakkelijker dan normaal. Voor Peter R. de Vries is misdaadverslaggeving een serieuze zaak. En of het nu de moord op Marianne Vaatstra betreft of de ontmaskering van een malafide tuinman, in de aanpak en toonzetting lijkt iedere zaak die hij behandelt van levensbelang. Dat leidt tot veel jongensboekzinnigjes als: 'We gaan erop af', 'We gaan op onderzoek uit met de verborgen camera', 'We komen terecht in de schemerige wereld van...' en 'Zorg dat u klaarzit, dan heeft u altijd een alibi'. Voor De Vries heeft dat niets te maken met sensatiezucht of kijkcijfers, maar alles met zijn eigen belevingswereld. Niet voor niets wist hij op de lagere school zijn klasgenoten al af te troeven met zijn gedetailleerde kennis van de moorden op de Amerikaanse president Kennedy, op Martin Luther King en de Delftse wurgmoord. 'Misdad en journalistiek hebben me van jongs af aan geïnteresseerd,' zegt hij. 'Toen ik op mijn twintigste begon op de Haagse redactie van *De Telegraaf* heb ik meteen gezegd: "Laat mij de dagelijkse politiepersconferenties maar doen." En dan ben je voor je het weet de misdadman van de krant.'

In die tijd stond misdadjournalistiek in status nog zo

De zogenaamde kwaliteitskranten kijken vaak met dedain op ons neer. Dat stoort mij

ongeveer gelijk aan de roddeljournalistiek, maar nu, 22 jaar later, heeft Peter R. de Vries – na tien jaar televisie – veel respect verworven onder (ex)-collega's, advocaten, politie en, in mindere mate, bij justitie. Zijn programma wordt bovendien zeer goed bekeken in de gevangenis en ook door het grote publiek daarbuiten. 'Ik hoor vaak "ik ga naar Peter R. de Vries" als mensen ten einde raad zijn,' zegt advocaat mr. Jan Boone uit Wijk bij Duurstede. 'Zijn programma heeft een geweldige impact.' Zelfs advocaten, zegt Boone, hechten tegenwoordig veel belang aan het programma: 'Dat komt door de advocaten top tien die De Vries jaarlijks door onszelf laat samenstellen. Een heel handige zet van hem. Zo speelt hij advocaten tegen elkaar uit. Er zijn collega-confères die het heel vervelend vinden als ze niet in die top tien staan; hun cliënten kijken immers ook.' Overigens is Boone blij dat het programma er is. 'Op zijn manier bedrijft Peter R. de Vries toch dieptejournalistiek. Dat zie je verder bijna niet meer. Ik vind de aanpak soms wat overdreven, om niet te zeggen sensationeel, maar hij houdt zich altijd aan de feiten en zoekt dingen goed uit. Bovendien stelt hij zich altijd onafhankelijk op en hij is niet bang om harde uitspraken te doen.'

Het geheim van Peter R. de Vries ligt volgens ex-collega's en anderen in zijn 'strikte onafhankelijkheid', zijn vasthoudendheid, zijn dossierkennis en het bijhouden van zijn zorgvuldig opgebouwde netwerk aan contacten. 'Bovendien,' zegt de Amsterdamse politiewoordvoerder Klaas Wilting, 'komt hij altijd zijn afspraken na en pleegt altijd wederhoor. Ik heb hem ook nog nooit kunnen betrappen op een dubbele agenda.'

'Hij heeft nog nooit een afspraak geschonden,' bevestigt de Amsterdamse hoofdofficier van justitie Vrakking.

1999

Slechts eenmaal in zijn 22-jarige carrière kwam hij min of meer in opspraak; *Parool*-journalist Bart Middelburg beschuldigde hem begin jaren negentig van het verlenen van 'hand-en-spandiensten' voor de in 1991 vermoorde topcrimineel Klaas Bruinsma. 'Hij ontmoette hem regelmatig, maar schreef er geen stuk over', luidde zijn kritiek. Eerder was De Vries verweten dat hij wel erg close was met Heineken-ontvoerder Cor van Hout. De Vries wordt stelselmatig boos om dit soort kritieken. Tegen *Het Parool* spande hij zelfs een procedure aan, die hij verloor. Zijn verweer klinkt overigens niet onlogisch: 'Als parlementair journalist drink je toch ook weleens een kop koffie met een Kamerlid, zonder er meteen over te schrijven. Zolang je er maar niet geheimzinnig over doet.' Simon Vuyk, die al tien jaar als eindredacteur nauw samenwerkt met De Vries, kan zich wel voorstellen dat zijn baas in woede ontsteekt als hij weer eens in de 'pulphoek' wordt gedrongen. 'Als iemand onafhankelijk is, is hij het wel. En op fouten wordt hij zelden of nooit betrappt. Niemand die consciëntieuzer werkt dan hij. Die kritiek komt vaak voort uit het feit dat wij voor de commerciële omroep werken. Terwijl wij dit programma net zo goed elders zouden kunnen maken. Peter kan daar niet tegen en hij reageert er consequent op.'

Dat is waar, beaamt De Vries grif. 'De zogenaamde kwaliteitskranten kijken vaak met enig dedain op ons neer en ze laten ook niet na te vermelden dat wij voor de commerciële omroep werken. Terwijl zij juist de grootste fouten maken op misdadgebied. Dat stoort mij en daar reageer ik dus op.' Hij schampert: 'Net nog heeft het dagblad *Trouw* weer moeten rectificeren.' Overigens hoeft hij zich tegenwoordig veel minder vaak te verdedigen

dan pakweg tien jaar geleden. Dat heeft voor een deel te maken met de tijdgeest, meent hij. 'Er worden in ons land nu verkiezingen gewonnen op de thema's misdaadbestrijding en veiligheid op straat. De partijprogramma's staan er bol van. Dan is het niet zo gek dat ook de media er veel aandacht aan besteden. Al moet ik toegeven dat het ook andersom werkt; er is in de loop der jaren een nogal vertekend beeld ontstaan over de misdaad in Nederland. Wellicht deels door de media, maar vervolgens opgeklept door een aantal betrokken partijen en bevestigd door de politiek. De politie is erop uit om de werkdruk zo zwaar mogelijk voor te stellen in de strijd om geld, middelen en manschappen. Die komt ook altijd met beelden van wijdvertakte, grensoverschrijdende bendes waar ze achteraan zitten en waar geld voor nodig is. In werkelijkheid zitten ze dan bij wijze van spreken achter een bende zakkenrollers aan. Politici durven vervolgens niet te nuanceren als ze om commentaar worden gevraagd. Want voor je het weet worden ze beschuldigd van geitenwollen-sokkengedrag. En daarmee is de cirkel weer rond. 'We zijn een instituut geworden', beaamt hij. 'Ik heb weleens het idee dat we inmiddels een soort alternatieve ombudsman zijn. We krijgen veel verzoeken om hulp van mensen die zijn fijngemalen door instanties, die niet worden gehoord, die niet eens antwoord krijgen. Heel veel brieven met standaardformuleringen als: "ten einde raad" en "laatste strohalp". Vaak kan ik natuurlijk helemaal niet helpen, maar ik wind me inderdaad enorm op als mensen naar overheden schrijven en gewoon geen antwoord krijgen. Of van die standaardbrieven waar niet eens een aanhef boven staat. Daar word ik giftig om. Iedereen die ons schrijft, krijgt gewoon een echt antwoord, en snel.'

Die aanpak werpt uiteindelijk altijd vruchten af, weet De Vries uit ervaring. 'Dan komt er ineens iets op je af, een fantastisch verhaal, en dan vraag je: "Joh, hoe ben je nou bij mij terechtgekomen?" Dan zegt zo iemand: "Nou, ik ben de buurman van Piet, die heeft jou een half jaar geleden geschreven, toen kon je weliswaar niks doen, maar hij kreeg zo'n keurige, correcte brief terug, dus ik dacht: hem moet ik hebben." Zo werkt dat dus. Ik heb weleens gedacht: het is geluk. Maar na verloop van tijd weet je: het is meer dan dat.' Een voorbeeld? 'Het Auschwitzmonument in Amsterdam was vernield. Dat was een week lang wereldnieuws in Nederland. Enorme verhalen op tv, van: de dader is een neonazi. Ik volgde dat een beetje, niet speciaal geïnteresseerd, totdat ik op een ochtend een telefoontje kreeg van

Ik ben mordicus tegen de doodstraf en ik ben voor de legalisering van softdrugs

iemand die zegt: ik wil je per se spreken. Ik was iets anders aan het doen, het kwam me niet uit, maar ik hoorde iets in die stem waardoor ik zei: "Kom maar over een half uur naar dat en dat hotel in Naarden." Toen ik daar binnenkwam, zat daar een haveloze jongen, een junk. Ik schuif aan en hij zegt: "Ik zit met een enorm probleem. Ik heb als glazenier aan dat monument gewerkt, maar om te voorkomen dat een fout van het bedrijf werd ontdekt, heb ik het vernield." Dan zit je opeens met een enorme scoop in handen en je denkt: waarom overkomt mij dat nu? Maar ja, hij belt mij op en dat is iets wat ik in de loop der jaren heb gewonnen.' De Vries hield nadien nog jaren contact met de dader, Ruud Smit, en droeg een van zijn boeken aan de jongen op. 'Hij was ernstig verslaafd en is later half verlamd geraakt. Een paar jaar geleden heeft hij zelfmoord gepleegd door van een flat te springen. Ik heb hem daarvoor nog vaak opgezocht bij het Leger des Heils, of in het ziekenhuis, met een zak met kleren, of om te kijken van: jongen, blijf op het goede pad. Een typisch geval van iemand die heel veel pech heeft gehad.'

Zo zijn er nog een aantal zaken waar De Vries zich persoonlijk erg bij betrokken voelt. Eindredacteur Simon Vuyk: 'Peter is ontzettend bevlogen. Maar op tv zie je dat niet zo. Hij komt vaak wat hard en emotioneel over. Vandaar dat we ieder jaar in december een speciale uitzending maken, waarin Peter terugblijkt met de mensen bij wie hij zich het meest betrokken heeft gevoeld. Dan zie je hem soms echt slikken.' De Vries: 'Soms kom je zo dichtbij dat het leed van mensen tastbaar wordt.' Dat had hij bijvoorbeeld met de ouders van het Limburgse jongetje Nicky Verstappen, die augustus vorig jaar tijdens een zomerkamp verdween en later werd gevonden: seksueel misbruikt en vermoord. Ondanks sterke ➤

aanwijzingen in de richting van de mogelijke dader(s) werd het politie-onderzoek snel stopgezet. ‘En dan zit je bij die ouders thuis op de bank. Er staat een fotootje op het dressoir met een brandend kaarsje ernaast en je ziet hoe verdrietig die mensen zijn. Dat grijpt me aan. En ik denk dan: godverdomme, die mensen worden ook nog eens in de steek gelaten. En: dit kan niet, dit mag niet en hier ga ik wat aan doen. Nou, met die zaak ben ik nu gewoon nog dagelijks bezig. Er gaat geen dag voorbij of we zoeken dingen uit, of ik heb die mensen aan de lijn.’

Ondertussen blijft hij natuurlijk wel gewoon journalist. Hij is trots op het succes van zijn boek: *De ontvoering van Alfred Heineken*, uit 1987. Daarin tekent De Vries het verhaal op van hoofddader Cor van Hout, nog voordat Van Hout en zijn mededaders formeel bekenden. Toch, zegt hij nu, was dat vooral een mooi verhaal dat veel aandacht kreeg omdat het Heineken betrof, maar ‘criminologisch was het niet zo interessant’. Trotser was hij toen hij ‘na tien jaar speculaties en mysteries’ een van de ontvoerders, Frans Meyer, opspoorde in Paraguay. ‘Dat is misschien wel de enige primeur in mijn leven geweest waarvan ik gezegd heb: die gun ik niet aan een ander. Als iemand anders Frans Meyer had gevonden, was ik daar wekenlang ziek van geweest.’ Het meeste voldoening heeft hij echter van zijn boek *Een moord kost meer levens*, het inderdaad verbijsterende en veelzeggende verhaal van Paul Spruit, de zoon van de Amsterdamse ‘Donald Duck-colporteur’ die werd veroordeeld voor de moord op twee kinderen. ‘Dat boek moest geschreven worden. Anders had ik mezelf geen misdaadverslaggever mogen noemen. Het is voor mij een belangrijk boek, omdat het laat zien hoe bizar een mensenleven kan verlopen en ook hoe misdaad ontstaat.’ Hoe ontstaat misdaad dan? ‘Nou, je

kunt niet alleen zeggen dat het genetisch bepaald is, noch het tegenovergestelde. Ik denk wel dat omgevingsfactoren belangrijk zijn. Ik ben opgevoed in Amstelveen en als de politie bij ons aan de deur kwam, schaamden mijn ouders zich de ogen uit het hoofd voor de burens. Maar Cor van Hout, een behoorlijk intelligente man, groeide op in de oude Staatsliedenbuurt in Amsterdam. Daar kwam de politie ook aan huis en als ze weg waren kwamen de burens langs en zeiden: “Wat moesten die klerelijers hier?” Het zou mij niet verbazen dat Van Hout, als hij was opgegroeid in Amstelveen, een captain of industry was geworden. En Paul Spruit, een volstrekt normale, intelligente jongen die tot zijn zestiende ook een normale jeugd had, wordt uiteindelijk het slachtoffer van gebeurtenissen die in zijn directe omgeving plaatsvinden.’

Wie een ander boek van Peter R. de Vries leest, *Cipier, mag ik een pistool van u?*, een bundeling columns uit *Panorama*, merkt dat de opvattingen van De Vries sowieso een stuk gematigder zijn dan menigeen aan zijn programma meent af te zien. De Vries: ‘Ik ben tegen lange gevangenisstraffen, ik ben überhaupt mordicus tegen de doodstraf en ik ben voor legalisering van softdrugs. Mensen zeggen altijd dat ik in mijn tv-programma alleen maar roep om hogere straffen en een hardere aanpak. Maar dat doe ik juist nooit. Integendeel, ik zie daar helemaal geen heil in, daarvoor kom ik te veel in gevangnissen.’ Pas nog gaf hij een lezing op de Erasmus Universiteit. De zaal had lang niet meer zo vol gezeten, zeiden de organisatoren. Terwijl er toch vaak interessante professoren te gast waren. ‘Blijkbaar weet ik het toegankelijk te brengen.’ Hij wordt met meer respect bejegend dan vroeger, merkt hij. Trots: ‘Tijdens zo’n discussie op de universiteit proef ik niets van vijandigheid en afweermechanismen bij de criminologen die er ook waren. Integendeel, wat ik zeg wordt voortdurend met instemming begroet. Maar goed, als mensen met mij praten over misdaad, dan komen ze er natuurlijk pijsnel achter dat ik daar ongelooflijk veel van afweet. Als ik een keer onbescheiden mag zijn: ik denk dat er in Nederland geen vijf mensen zijn die zoveel van de misdaadpraktijk weten als ik.’

Daarom kan hij zich niet helemaal vinden in de typering ‘Kuifje in misdaadland’. ‘Het mag allemaal wel jongensboekachtig lijken en toevallig, maar met het fundament ben ik jaren bezig geweest. Ik ben twintig jaar geleden begonnen met het aanleggen van een archief en dat hou ik tot op de dag van vandaag bij. Op dat gebied heb ik heel veel onzichtbaar werk verricht. Dat betaalt zich nu uit. Ik kan alle informatie die ik nodig heb zo uit de kast pakken.’ Voordat hij ‘s ochtends om acht uur naar de sportschool in

zijn woonplaats Naarden gaat, heeft hij al drie kranten gelezen. ‘Ik ben een leesfreak. Kranten, tijdschriften, vakliteratuur en dan nog alles wat hier binnenkomt aan post en dossiers. Ook ‘s avonds zit ik meestal dossiers te lezen of mijn archief bij te houden. En ja, inderdaad, op vakantie neem ik ook altijd een stapel dossiers mee. Dan heb ik eindelijk de tijd om ze rustig te lezen. Dat is voor mij ontspanning.’

Hij haalt een brief uit zijn tas. Het is een dreigbrief naar aanleiding van een uitzending over de overleden beroepsmisdadiger Okan O., verdacht van moord op zijn verdwenen vriendin Marion en hun dochtertje Romy. Een ranzige brief waarin vooral Jacqueline, de vrouw van De Vries, de vreselijkste dingen in het vooruitzicht worden gesteld. ‘Die laat ik haar wel lezen, ja, maar daar moet je een rustig moment voor vinden.’ Hij wordt weleens bedreigd. Onlangs nog is hij gebeld door de Criminele Inlichtingendienst (CID), met de mededeling dat nog voor het einde van het jaar een aanslag op hem gepleegd zal worden. Hij is niet bang, zegt hij, ‘wel gespannen soms. Maar ik ben nog nooit een dag ondergedoken of zo. Dat heeft geen zin. Als ze naar je op zoek zijn, dan ontloop je ze toch niet. Wat niet wil zeggen dat ik niet alert ben. Het is mijn tweede natuur geworden om dingen op te merken en te zien. Mijn vrouw is daar nog steeds verbaasd over. Dan zeg ik: “Hé, die zag ik eergisteren ook al.” Of andere kleine dingen. Het is een soort intuïtie waardoor ik ook goed ben in dit vak. Het is een van de eigenschappen die je nodig hebt. ‘Maar goed’, verzucht hij. ‘Vermoeiend is het af en toe wel. Je komt nooit helemaal los van je werk. En je wordt geleefd. Ook als ik met mijn zoontje naar Ajax ga, word ik ermee geconfronteerd. Mensen roepen dan: “Hé, ik heb een alibi, hoor.” Dat is behoorlijk spannend, ja.’ <

DE INTERVIEWER CORNALD MAAS

Zonder interviews geen magazine. *Volkskrant Magazine* is er trots op met de beste interviewers te werken. Op deze plek hun herinnering aan een verhaal.

In goed vertrouwen

➤ Voor Volkskrant Magazine interviewde ik talloze bekende, of in elk geval prominente, Nederlanders, vaak over hoogstpersoonlijke zaken. Ze gaven zichzelf bloot, al waren ze meestal gepokt en gemazeld in het openbaren van intimiteiten op het scherp van de snede, en wisten ze van wanten als het om de autorisatie van de te publiceren tekst ging. Zo niet de ouders van bekende Nederlanders die ik sprak voor de serie *Trotse ouders*. Ze maakten deel uit van een generatie die niet vanzelfsprekend was opgegroeid met media, mail en internet, ze hadden geen ervaring met een interview door een journalist. Geen idee ook hadden ze van de mores van een vraaggesprek waarvan de neerslag later zou worden gepubliceerd. Zodra ik hun woonkamer betrad zaten ze klaar, zij vaak lichtelijk nerveus en opgewonden, net terug van de kapper, de tafel gedekt met schalen vol gesmeerde broodjes. Dan weidden ze uit over de andere kinderen die niet bekend zijn maar op wie ze minstens zo trots waren. Ze onderbraken het gesprek om de haverklap om in de keuken een kopje koffie of glaasje prik te halen, ze hadden geen idee van wat zo’n interview nu eigenlijk behelsde, en hoelang het zou duren – een van de moeders merkte na een kwartier op dat ik nu ‘vast wel genoeg’ had.

Na het gesprek mailde ik de tekst vóór het verhaal zou worden gepubliceerd. Niet alle ouders beschikten over mail en dan werd het relaas per post verstuurd. Meestal waren ze, lieten ze weten, het ‘eens’ met wat ze zelf eerder hadden gezegd. Maar de ouders van cabaretier Peter Heerschop hadden twijfels. Ze hadden verteld hoe hun zoon pas op zijn vierde begon met praten, dat hij braaf én streberig was, dat hij hen later te pas en te onpas met komische strapatsen verraste: ‘Een apart kind, dát was het – hij was net Dik Trom.’ De uitgeprinte versie van het interview kwam per post retour, vol doorhalingen en opmerkingen, in potlood in de kantlijn: ‘Dit kan er wel uit’. En: ‘Dit vindt Peter vast niet leuk.’ Hij kwam er uiteindelijk zelf, met een schaterlach, aan te pas om ze ervan te overtuigen dat de tekst zonder aanpassingen geplaatst kon worden. En ik dacht later met regelmaat terug aan het gesprek met hen en de andere ouders. Omdat ze me, in goed vertrouwen, met de beste bedoelingen voor hun kind, te woord hadden gestaan, argeloos en onbevagen, en bovenal: niet op hun hoede, met open vizier. Dat zou nu, bijna twintig jaar later, voor ouders van een nieuwe generatie bekende Nederlanders, in tijden van social media, nepnieuws, juice-kanalen en gehaaide polarisatie, haast ondenkbaar zijn. <

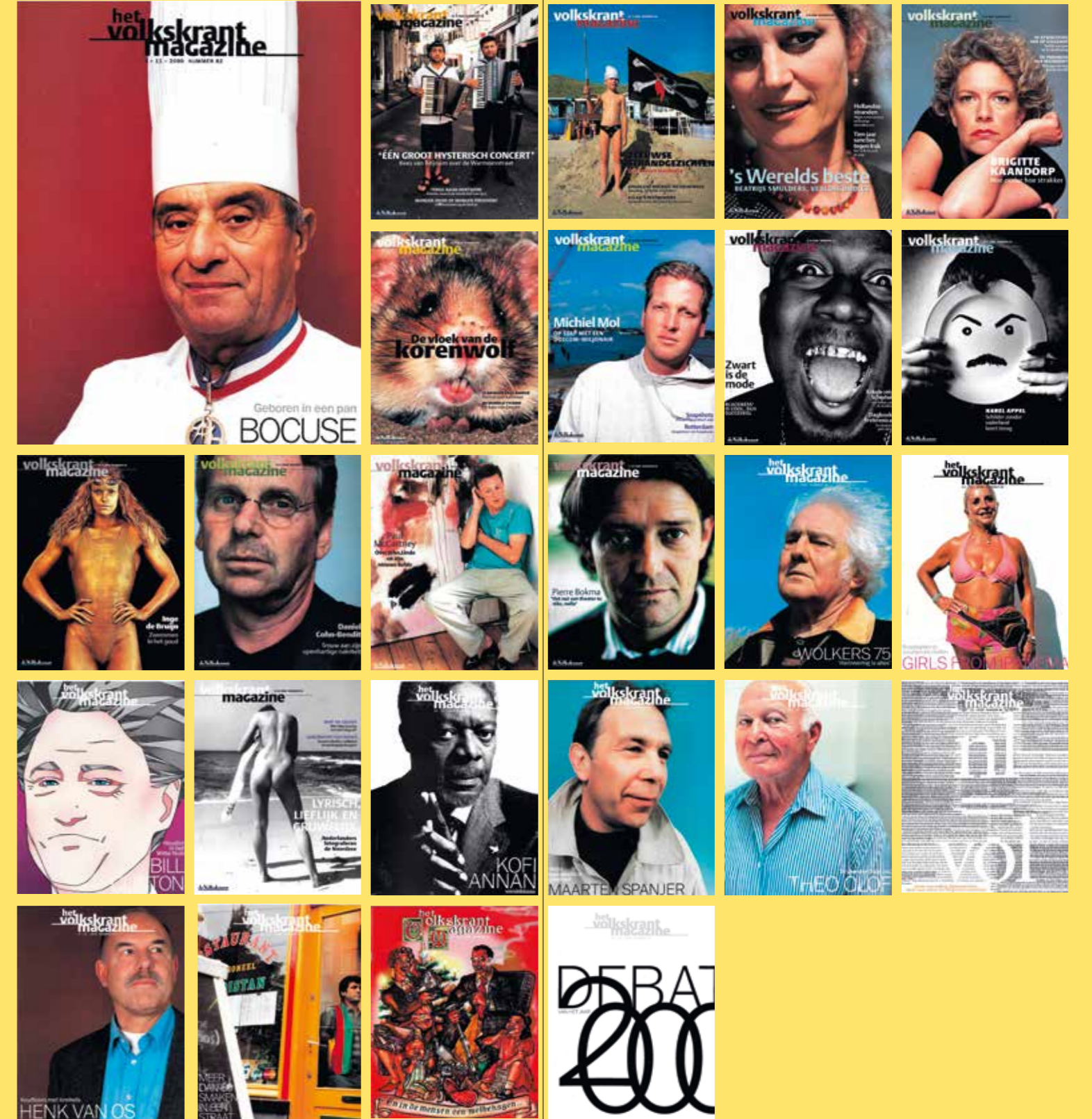
2000

COVERS

2000

COVERS

VAN LINKS AF: ABC, CAPITAL PHOTOS, MARCEL VAN DEN BERGH, EMMY ANDRIESEN

Beeldredacteur Theo Audenaerd:

■ 'Ik kende deze foto van de cover van de catalogus van de tentoonstelling *La grande parade* in het Stedelijk Museum. Die expo was bij het afscheid van directeur Edy de Wilde. Ed van der Elsken, een vriend van Karel Appel, heeft 'm gemaakt. Ik geloof dat Appel dat bordje zelf beschilderd heeft. Van der Elsken zag daar de humor wel van in, zo zat-ie ook wel in elkaar. Die ging natuurlijk niet zelf zo'n bordje beschilderen. Ik wist meteen dat dit beeld als de cover bij het interview moest komen. Zo'n markante foto, daar kun je niet tegenop. Je kunt geen fotograaf aansturen die dat beter kan maken.'

ED VAN DER ELSKEN

tekst Cornald Maas

LINDA DE MOL

foto Wim van de Hulst

Aan kijkers, prijzen en erkenning heeft Linda de Mol nooit gebrek gehad. Vooral de Duitsers waarderen haar tv-optreden zeer. Nederlanders reageren wat zuiniger. De Televizier is haar bijvoorbeeld nog nooit ten deel gevallen. Een vakvrouw is ze zeker en vormvaste keurigheid is haar waarmerk. Ze kan verlangen naar meer diepgang en naar een kleiner publiek. Ik zou wel eens een documentaire willen maken.

‘Het is mijn eer te na om op mijn bek te gaan’

L I N D A D E M O L

Linda de Mol over Zeeman met boeken. 'Tja... dat is natuurlijk erg afhankelijk van of je die man ziet zitten. En of zijn gasten goed gekozen zijn. Laat ik het zo zeggen: ik hou van televisie die me prikkelt. Als Oprah Winfrey een boek aanbeveelt, krijg ik zin om te gaan lezen. Met Zeeman heb ik dat niet zo. Begrijp me goed: diepgang is best. En in het publieke bestel kun je je kleinere kijkersaantallen permitteren. Maar bij dit programma ben ik afgehaakt.' Linda de Mol over *Rappatongo*. 'Dit spelletje is voor weinig geld gemaakt en dat zie je er ook aan af. Bij Endemol zouden ze met hetzelfde budget een veel mooier programma maken. Die kartonnen desk! Dat grijze platte decor! Nance is toch echt de uitschieter.' Nance, die wezenloos rebbelende presentatrice? 'Nou ja, ze ziet er goed uit.'

Maar... 'Jij wilt mij dingen ontlokken die ik niet ga zeggen. Ik spreek nooit kwaad over collega's.' Vrijwel niets ontgaat haar. Linda de Mol (35) kijkt naar Jeroen Pauw, naar *De Bus* en *Nova*, naar het nieuwe programma van Fabienne. Ze zapt langs de Duitse zenders. Scant de kranten. Leest de opinie-weekbladen. Op de wc de nieuwste roddelbladen. 'Handig voor als je een collega tegenkomt die dik is. Dat je dan niet denkt dat ze heel erg aangekomen is. Dat je dan wéét dat ze zwanger is.' De mythe Linda de Mol. Altijd attent en hoffelijk. Suikerzoet. Professioneel. Vrouw met de stralendste glimlach. Toverfee. Ideale schoon- dochter. Gedroomde gastvrouw. Girl next door. 'Mwah.' Geen mythe? 'Mwah.' Wil de Kijkcijferkoningin soms haar hart luchten? 'Ik zie in verkeerde programma's verkeerde mensen. Ze willen zo graag met hun kop op de buis dat ze geen eisen

meer stellen. Ze plakken het etiket 'Call TV' op hun voorhoofd en denken dat ze er zijn. Maar ze realiseren zich niet dat presenteren een vák is, dat je voor programma's moet kiezen die bij je passen, dat je die uiteindelijk naar je hand dient te zetten.' **Namen?** 'Geen namen.' Linda de Mol heeft het druk. De repetities zijn begonnen voor een nieuwe reeks *Spangen*, de politierie van waarin ze samen met Monique van de Ven de hoofdrol speelt. Voor het najaar staat een nieuwe reeks *Love Letters* op het programma. Binnenkort wordt de honderdste aflevering opgenomen van de Duitse tegenhanger, *Traumhochzeit*. Ze moet ook nog verhuizen (van Loenen aan de Vecht naar Crailo) en is nog maar net gekomen van de bevalling van haar dochtertje Noa. Dan staat er nog een pilot van een nieuwe spelshow op stapel. 'Ik ben niet zo van de pilots.' En er zullen toekomstplannen moeten worden gesmeed. Voorjaar 2001 loopt haar contract met de Tros af. 'Ik ben niet zo van de contracten.'

Afgelopen maanden zond de Tros de door De Mol gepresenteerde huwelijks-spelshow *Love Letters* uit. De comeback van de reeks (die, anders dan in Duitsland waar het programma sinds 1991 onafgebroken te zien is geweest, na een pauze van vier jaar terugkeerde op het scherm) bleek een succes. Hoge kijkcijfers, hoge waardering, positieve kritieken. Jaren-zeventigamusement in een modern jasje. Strijd tussen koppels. Stunts met Willem Ruis-allure. Een hoop onschuld, en een hoop positieve impulsen. Het winnende koppel trouwt nog tijdens de uitzending. En Linda de Mol heeft steeds tissues paraat. Prettig ouderwets, met andere woorden. 'Prettig herkenbaar.' De Mol straalt. 'Harmlos toch? Het is een blij programma.' Pardon? 'Nou ja, een feelgoodprogramma. Inmiddels enig in zijn soort.'

'Ik heb het van tevoren goed ingeschat. Discussies genoeg, natuurlijk. Moet *Love Letters* niet vernieuwen? Is het modern genoeg? Ik zei: niks omgooien, juist nu het tv-landschap zo drastisch veranderd is. We halen een oud paard van stal, en dat presenteren we zoals het is. Ietwat verjongd misschien – maar in wezen datzelfde paard van toen.

'In Nederland wordt, anders dan in Duitsland, soms veel te snel het roer omgegooid. Chiel Montagne hadden ze nooit weg moeten doen. Voor *Op volle toeren* zou nog altijd een groot publiek bestaan. Deinen op de tribune, genieten van Hepie. Net als in Duitsland, waar de schlagersterren worden gekoesterd en waar de WunschBox het volk nog altijd bekoort.'

Wat De Mol maar wil zeggen: zet niet overboord wat nog heel succesvol is. Ze schetst het scenario. Trends komen en gaan, de ene tv-vondst verdringt de andere, de kijker raakt ten slotte het spoor bijster en verlangt weer naar ouderwets vakmanschap. Zo wordt de oude rot vanzelf een witte raaf. Op de Nederlandse buis zwaait nu real life de scepter. Van *Big Brother* naar *De Bus*, van *All You Need Is Love* naar *Love Test*. 'Aan die hype komt straks vanzelf een eind. Dan winnen de showballetten het weer van het echte leven. En de acteurs van echte mensen.'

Maar voorlopig nog veel uiterst herkenbare emoties. Niet in de huiskamer maar in de tv-studio. Of in een door camera's bewaakt huis. 'Love Letters heeft de trend gezet, maar *Love Letters* valt overal buiten. Geen ruzies, geen ranzigheid. Toch had het wel degelijk de primeur van emotie-tv. Nog voor *All You Need* en *Het spijt me*. Voor het eerst verklaarden mensen, met de camera vol op het gezicht, elkaar de liefde. En ze traden vervolgens nog in het huwelijk ook.'

Haar broer John de Mol zei het een tijdje geleden al in *Netwerk*. 'Tv helpt het normale menselijke contact. Op

2000

'Als ik met de kinderwagen de deur uit ging, kreeg ik meteen drie teletenzen op m'n snufferd'

zelfde geld zeggen ze dat degene die vertrekt ordinair is. Of megadom. Dat zou ik niet op mijn geweten willen hebben.' Want Linda de Mol blijft toch de spelshow-host die haar kandidaten liefdevol met raad en daad bijstaat. 'Als een afvaller geschokt is heb ik meteen de behoefte om 'm uit de put te praten. Dat kost soms kostbare minuten zendtijd.' Toch stelt ze zichzelf binnenkort op de proef. Voert ze de spanning op. Met broer John dacht ze een nieuw spelprogramma uit, *Sie entscheiden*. Ze zullen het samen verdigen ten overstaan van de Duitse tv-bonzen. Als de pilot straks aanslaat komt er misschien ook een Nederlandse versie. Daarin, net als in de inmiddels beëindigde spelshow *Homerun*, een huis als hoofdprijs. 'Heeft toch een emotionele waarde. Zegt me meer dan een groot geldbedrag.' De winnaar gaat door naar de volgende spelronde. Maar de verliezers gaan op het schavot. En het publiek, vijftienhonderd man, stemt de minst aansprekende verliezer weg. 'Past toch weer in de huidige trend. Het zál er flink wat harder aan toegaan dan in mijn vorige programma's. En ik zal me opstellen als een Amerikaanse quizmaster. Op afstand, geen fysiek contact. En voor één keer geen tissues.'

Ze loopt naar het raam van de Ciel Bleu Bar waar ze zitten te praten, op de 23ste verdieping van het Amsterdamse Okura-hotel. En ze mijmert over Amsterdam. Over de Pijp en het Rijksmuseum. Ze probeert de straat te vinden waar haar neefje Johnny woont, de zoon van broer John. Johnny was eerst assistent-opnameleider bij *Goede Tijden, Slechte Tijden*, toen opnameleider, vervolgens regisseur. Tot hij tijdens een opname inviel voor een *GTST*-ster en zo goed beviel dat hij een rol aangeboden kreeg. Johnny de Mol is tegenwoordig acteur. 'Nu realiseer ik me: hij heeft dat heimelijk al die tijd gewild. Hij heeft het alleen nooit uitgesproken.'

tv durven mensen iets wat ze onder vier ogen niet durven.' Tv als redder in nood voor het verkrampte alledaagse bestaan? 'Klopt, en ik kan er niet mee zitten. Wat is er tegen dat mensen dankzij een gefilmde confrontatie op tv tot een nieuw inzicht komen en elkaar nog een kans gunnen?'

'Misschien verslijten kijkers de televisie straks voor de werkelijkheid. En vergeten ze dat ze gewoon via de telefoon een ruzie kunnen beslechten. Maar dat soort ontwikkelingen houd je niet tegen. We sturen ook nauwelijks brieven meer. We zenden een sms-bericht. We mailen ons suf.' Haar broer beweerde ook dat tv een gebruiksmiddel is geworden voor een nieuwe generatie die er nauwelijks nog respect voor heeft. Zijn negen jaar jongere zuster knikt. 'Het tv-bedrijf in de rol van het computerbedrijf dat de modellen op de markt brengt die de consument verlangt.' Zo goochelt de tv-maker alleen nog met de wetten van vraag en aanbod. 'Ik heb er mateloze bewondering voor dat John uitgerekend in deze tijd zo'n succes heeft kunnen realiseren als *Big Brother*.' Ze aarzelt. 'Natuurlijk vind ik het jammer dat het respect voor het medium afneemt. Maar ik vind mezelf zo oud als ik dat soort dingen beweer. 'In het bedrijf gonst het. Wat kan er nog? Hoeveel varianten van *Big Brother* kunnen we nog verzinnen? Ze gaan hun gang maar. Zolang het de grenzen van het fatsoen maar niet overschrijdt. Zolang ik er niks mee te maken hoef te hebben. Wat Sylvana in *De Bus* doet zou ik niet kunnen: olie op het vuur gooien, de buspassagiers verleiden om uit te spreken waarom ze iemand hebben weggestemd. Hebben ze net diplomatiek gezegd dat ze het ook niet zo goed wisten, worden ze door Sylvana alsnog uitgelokt om een ferme bekentenis te doen. Voor het-

In de familie De Mol spreek je dat soort ambities niet zomaar uit. 'Het is volstrekt not done om te zeggen dat je beroemd wilt worden.' Terwijl entertainment het gezinsleven altijd gedomineerd heeft. Vader John de Mol sr. was, voor hij directeur van Conamus was, en muzikuitgever en directeur van Radio Noordzee, een vermaard vocalist. 'Maar in die tijd – eind jaren vijftig, begin jaren zestig – kon je als artiest nauwelijks rondkomen. Voor mijn moeder was het altijd maar weer afwachten. Ik vermoed dat ze uiteindelijk blij was toen mijn vader voor een goeie baan en daarmee voor een veiliger bestaan koos.

'Mijn moeder is als enige in de familie totaal ongeschikt voor het vak. Ze is geen allemansvriend, en lang niet altijd diplomatiek. Als ze je niet moet merk je dat zeer snel.'

Met complimenten waren ze in de familie De Mol nooit scheutig. Maar moeder liet zich zelden over de carrière van haar dochter uit. 'Het grootste compliment kwam na de eerste aflevering van *Spangen*. Ze zei dat ze na een half uur kijken vergeten was dat ik het was die de rol van Nicky Spoor speelde.

'Mijn vader hield me altijd voor dat wie hard stijgt ook keihard op zijn bek kan gaan. Entertainment, doceerde hij, is in de eerste plaats hard werken. Staar je niet blind, zei hij. Zo'n uitspraak was natuurlijk ook ingegeven door zijn ervaringen uit de tijd dat het artiestendom armoe troef was.

'Zijn grote passie was en bleef de muziek. Toen ik een cd opnam stak hij zijn trots niet onder stoelen of banken. Verdomme, zei hij, je bent toch muzikaal. Terwijl mijn zangtalent niet bij dat van hem in de schaduw kan staan.'

Het was indertijd haar broer John die haar over de streep trok. Ze studeerde nog rechten en kluste wat bij >